

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M.E. van Schie

BEL/IOT

Telefoonnummer +31235144387
marlies.van.schie@noord-holland.nl

1 | 5

Betreft: Reactie initiatiefvoorstel SP 'Zon voor allen'.

Verzenddatum

14 JUNI 2023

Geachte leden,

Kenmerk

2051838/2051848

Op 3 maart jl. ontvingen wij het initiatiefvoorstel van de SP-Statenfractie (hierna: SP) genaamd 'Zon voor allen'. Het voorstel betreft een plan voor het verlagen van de energierekening en versnellen van de overgang naar schone energie.

De SP stelt als mogelijke oplossing voor om een eigen democratisch provinciaal energiebedrijf op te richten onder directe verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten dat onafhankelijk opereert van commerciële bedrijven. Het provinciaal energiebedrijf heeft als doel om uiteindelijk energieleverancier te worden.

De eerste stap is dat het provinciaal energiebedrijf elke woning in de provincie Noord-Holland kosteloos voorziet van voldoende zonnepanelen voor de eigen elektrische energiebehoefte.

Daarnaast zal het provinciaal energiebedrijf buurtaccu's aanleggen voor de opslag van de duurzaam opgewekte energie.

Uw kenmerk

Met deze brief geven wij ons advies op het initiatiefvoorstel.

Om te beginnen spreken we onze waardering uit voor dit initiatiefvoorstel. Zoals is opgenomen in het Coalitieakkoord 2019-2023 'Duurzaam doorpakken' staan wij ook voor het versnellen van de energietransitie op basis van haalbaarheid en betaalbaarheid. De energietransitie biedt kansen voor de Noord-Hollandse economie en de verduurzaming van de samenleving. Wij steunen de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs en werken daarom samen met een groot aantal partners om deze doelen te bereiken. Uitgangspunt voor ons in de afgelopen jaren was om de lusten en lasten van de energietransitie eerlijk te verdelen, hierbij rekening houdend met het maatschappelijk draagvlak en de financiële gevolgen.

We herkennen in het voorstel een aantal belangrijke waarden waaronder de hoge urgentie en waarderen het dat de SP dit vertaalt in dit initiatiefvoorstel.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Wij gaan achtereenvolgens inhoudelijk in op de hoofdelementen van het voorstel:

- a. De oprichting van een provinciaal energiebedrijf onder directe verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten dat onafhankelijk opereert van commerciële bedrijven.
- b. Elke woning in de provincie wordt door dit provinciaal energiebedrijf voorzien van voldoende zonnepanelen voor de eigen elektrische energiebehoefte te beginnen in de buurten met inwoners met de laagste inkomens.
- c. En te voorzien in buurtaccu's voor de opslag van de duurzaam opgewekte energie.

We besluiten dit advies met een conclusie over dit initiatiefvoorstel.

Ad. a Oprichting van een provinciaal energiebedrijf

Uitgangspunt van het voorstel is dat een provinciaal energiebedrijf na oprichting begint als organisatie die Noord-Hollanders kosteloos gaat voorzien van zonnepanelen. Hierna ontwikkelt het provinciaal energiebedrijf zich ook als energieleverancier. Eerste stap die wordt voorzien na oprichting, is het sluiten van een energiepact met alle betrokken organisaties waaronder lokale energiecoöperaties, woningbouwcorporaties en installatiebedrijven. De oprichting van een provinciaal energiebedrijf waarin de provincie zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft, valt onder de definitie van een verbonden partij. Provinciale Staten (PS) hebben een Kadernota verbonden partijen vastgesteld waarin criteria en voorwaarden zijn vastgesteld voor het oprichten van een verbonden partij ofwel het aangaan van een nieuwe deelneming. De eerste drie criteria zijn met name van belang als afwegingskader voor de besluitvorming over een nieuwe verbonden partij:

1. Er dient sprake te zijn van een publiek belang;
2. Het publieke belang dient vertaald te zijn in duidelijke beleidsdoelstellingen;
3. Er moet een afweging plaatsvinden van mogelijke instrumenten, waaruit blijkt dat het instrument van een deelneming het beste bijdraagt aan realisatie van de beleidsdoelstellingen.

Aan een beoordeling of het plan aan deze en de overige criteria uit de Kadernota voldoet, gaat nog een primaire vraag vooraf. Die vraag is of er sprake is van marktfalen en of het falen van de markt dermate groot is dat een overheid zou moeten ingrijpen.

Sinds 1 juli 2004 is de energiemarkt in Nederland geliberaliseerd: private energiebedrijven concurreren met elkaar en consumenten kunnen kiezen bij welk bedrijf ze gas en elektriciteit afnemen. De energiemarkt is complex en afhankelijk van verschillende factoren. De oorlog in Oekraïne heeft geleid tot schaarste en sterke stijgingen van energieprijzen, wat nadelen van de vrije markt blootlegt. Hoewel deze nadelen zich hebben voorgedaan, zijn wij er niet van overtuigd dat de oprichting van een provinciaal energiebedrijf hier een oplossing biedt.

Ter illustratie, de Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft onlangs de nieuwe versie van de Monitor Consumentenmarkt Energie¹

¹ [Profile - autoriteit.consument.en.markt](https://autoriteit.consument.en.markt) | Tableau Public

gepubliceerd. Hieruit blijkt dat de tarieven van nieuwe variabele contracten voor levering van gas en elektriciteit met 12% zijn gedaald. Daarnaast heeft de ACM bij een aantal energieleveranciers onderzoek gedaan waaruit is gebleken dat er geen onredelijke tarieven worden gehanteerd in het eerste kwartaal van 2023 en dat de winst op de huidige tarieven niet hoger is dan in eerdere jaren. In de praktijk blijkt, na een vergelijking van de tarieven van het afval- en energiebedrijf HVC², volledig in publieke handen van een aantal Noord-Hollandse gemeenten en waterschappen, dat gehanteerde energietarieven voor consumenten over het algemeen niet substantieel lager zijn dan van private energieleveranciers.

Het plan gaat verder niet nader in op de vraag of de provincie de juiste bestuurslaag is om het geschetste probleem op te lossen. Ook zou nader moeten worden beoordeeld of het onder beheer van de provincie aanleggen van zonnepanelen tot de provinciale taak behoort of zou moeten behoren. Uit het plan blijkt ook niet dat andere instrumenten zijn onderzocht om het door de SP geschetste probleem aan te pakken. Ongeacht het feit dat er nader fundamenteel onderzoek nodig is om dat te kunnen beoordelen, zien wij op basis van de informatie in dit initiatiefvoorstel onvoldoende grondslag voor de oprichting van een provinciaal energiebedrijf.

We erkennen echter het belang van collectiviteit als een cruciaal element van de oplossing. Ongeveer 25% van de particuliere energierekening bestaat uit kosten voor elektriciteit, terwijl de overige 75% wordt besteed aan verwarmingskosten. Daarom willen we graag verkennen welke mogelijkheden en uitdagingen er zijn voor een provinciaal warmtebedrijf, waar de provincies Gelderland en Zuid-Holland al stappen in zetten. We constateren dat de markt niet voldoende initiatieven neemt voor de aanleg van nieuwe warmtenetten bij bestaande woningen, en de provincie Gelderland ziet een rol voor de overheid om dit proces te versnellen. Ze werken samen met partners aan de oprichting van een Gelders Warmte-infrabedrijf, waarvan de precieze invulling momenteel verder wordt uitgewerkt. We kunnen onderzoeken wat we hiervan kunnen leren voor de situatie in Noord-Holland.

Ad. b. Elke woning kosteloos voorzien van voldoende zonnepanelen. Onderdeel van het voorstel is het gratis installeren van zonnepanelen voor alle Noord-Hollandse woningen, te beginnen met de buurten met de laagste inkomens. Uitgangspunt is dat elke woning in de provincie zo zelfvoorzienend wordt op het gebied van elektrische energie.

Nederland is op dit moment koploper in zonnestroominstallaties op woningen. Belangrijkste reden hiervan is dat het aantrekkelijk is om te investeren in zonnepanelen omdat de installaties zich binnen circa 8 jaar terugverdienen. Hierna profiteert de consument gedurende tientallen jaren van zijn eigen gratis stroom. Van de woningen in Noord-Holland is inmiddels 15% voorzien van zonnestroominstallaties. Deze ontwikkeling wordt mede gestimuleerd door diverse private en publieke initiatieven om de aanleg van zonnepanelen te stimuleren. Dit gebeurt vooral in de vorm van korting op de aanschaf door collectieve

² [tarievenblad_elektriciteit_model_variabel_1-januari-2023_2.pdf \(hvcgroep.nl\)](#)

inkoopacties en ondersteuning bij de aanschaf van zonnestroomsystemen. Voorbeelden hiervan zijn de collectieve inkoopacties georganiseerd door Vereniging Eigen Huis of gemeenten, de Consumentenbond en energiecoöperaties. Particuliere woningeigenaren gebruiken doorgaans eigen geld voor de aanschaf, maar het is ook mogelijk om hiervoor tegen gunstige tarieven geld te lenen bij het Warmtefonds. Particuliere woningeigenaren onder een bepaald inkomensniveau kunnen bij het Warmtefonds geld lenen tegen 0% rente.

De provincie Noord-Holland draagt ook op verschillende manieren bij aan het betaalbaarder maken van zonnestroominstallaties door subsidie te verstrekken. Dit zijn subsidies voor het organiseren van collectieve inkoopacties van gemeenten en energiecoöperaties. Helaas zien wij op dit moment ook belemmerende externe factoren die ervoor zorgen dat de groei van het aantal zonnestroominstallaties in de komende tijd afneemt. Dit betreft de huidige congestie op het elektriciteitsnetwerk en een groeiend tekort aan installatiepersoneel.

Op basis van bovenstaande concluderen wij dat wij geen voorstander zijn van het voorstel om elke woning kosteloos te voorzien van zonnepanelen.

Ad. c. Te voorzien in buurtaccu's voor de opslag van de duurzaam opgewekte energie.

Het plan is bedoeld om te zorgen voor voldoende zelf opgewekte energie. Onderdeel van het voorstel is daarom ook dat het op te richten provinciaal energiebedrijf op termijn accu's (buurtbatterijen) in de buurt plaatst om de overschotten aan zonne-energie op te slaan.

In maart van dit jaar is er een onderzoek gedaan naar de werking van de buurtbatterij uitgevoerd door bureau Wittenveen + Bos. Dit onderzoek is aan uw Staten verzonden op 30 mei 2023. De drie hoofdconclusies uit dit onderzoek waren:

1. Een buurtbatterij leidt niet tot een lagere energierekening voor huishoudens.
2. Een buurtbatterij is geen efficiënte oplossing om de uitrol van zon op dak te vergroten.
3. Een buurtbatterij is geen voorkeursoplossing voor netcongestie.

Het voorstel bevat een financiële toelichting waarin wordt gesteld dat voor €470 miljoen woningen met de laagste inkomens geheel energieneutraal kunnen worden gemaakt.

Conclusie

Zoals gezegd waarderen wij het initiatiefvoorstel en herkennen wij een aantal belangrijke waarden (de gevoelde urgentie en belang van tempo) die ten grondslag liggen aan het voorleggen van dit initiatief.

Op basis van het voorgaande komen wij echter tot de conclusie dat wij geen voorstander zijn van het voorstel elke woning kosteloos te voorzien van zonnepanelen en overschotten op te slaan met buurtbatterijen. Wij zien de noodzaak van urgentie en tempo, maar ook dat het voorstel niet verenigbaar is met de haalbaarheid en betaalbaarheid. Daarnaast zien we technische en juridische belemmeringen die de uitvoerbaarheid in de weg staan. Een technische belemmering is de conclusie dat het gebruik van een buurtbatterij op dit moment geen effectieve maatregel is om de energierekening van huishoudens te verlagen of lokale netcongestie te voorkomen.

Juridische belemmeringen zien wij onder meer op het gebied van staatsteun en aanbestedingsrecht. Het huidige stelsel van private en publieke arrangementen vinden wij effectief en passend waarbij wij de effectiviteit terugzien in de gunstige ontwikkeling van het aantal zonnestroominstallaties.

Samenvattend adviseren wij om dit initiatiefvoorstel niet te ondersteunen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris.
M. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

1: Initiatief voorstel Zon voor allen van de SP-fractie